

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ

ECONOMICS OF UKRAINE AND ITS REGIONS: PROBLEMATIC ISSUES

УДК 332.146.2

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Ю.М. Барський, д.е.н., професор

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна

В.Г. Поліщук, к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет, Луцьк, Україна

Барський Ю.М., Поліщук В.Г. Теоретико-прикладні основи фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіонів України.

У публікації розглядаються методологічні підходи до оцінки фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону. Виділено мету та основні завдання методики оцінки, позитивні та негативні характеристики розвитку конкретного регіону. Проведено аналіз та оцінку передумов та результатів забезпечення фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону. Проведено підбір та відбір індикаторів фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону – показників, що визначатимуть інноваційний розвиток регіону, просторовий розвиток регіону, фінансове забезпечення регіону. З'ясовано рівень використання можливостей регіону за допомогою відповідного інтегрального індексу. Стандартизацію показників, що визначають фінансові та інноваційні можливості регіону проведено.

Ключові слова: просторовий розвиток регіону, фінансове забезпечення регіону, інноваційний розвиток регіону, фінансове середовище, інноваційне середовище, економічне середовище

Barский Ю.Н., Полищук В.Г. Теоретико-прикладные основы финансово-инновационного обеспечения пространственного развития регионов Украины.

В публикации рассматриваются методологические подходы к оценке финансово-инновационного обеспечения пространственного развития региона. Выделены цель и основные задачи методики оценки, положительные и отрицательные характеристики развития конкретного региона. Проведен анализ и оценку предпосылок и результатов обеспечения финансово-инновационного обеспечения пространственного развития региона. Подбор и отбор индикаторов финансово-инновационного обеспечения пространственного развития региона – показателей, определяющих инновационное развитие, пространственное развитие региона, финансовое обеспечение региона проведен. Уровень использования возможностей региона с помощью соответствующего интегрального индекса выяснено. Стандартизации показателей, определяющих финансовые и инновационные возможности региона проведено.

Ключевые слова: пространственное развитие региона, финансовое обеспечение региона, инновационное развитие, финансовая среда, инновационная среда, экономическая среда

Barskiy Yu.M., Polishchuk V.G. Theoretical and applied fundamentals of financial and innovation providing of spatial development of regions of Ukraine.

The theoretical and applied fundamentals of financial and innovation providing of spatial development of regions of Ukraine are considered in the publication. The purpose and main objective methods of evaluation, positive and negative characteristics of a particular region are defined. The analysis and assessment of causes and results of the theoretical and applied fundamentals of financial and innovation providing of spatial development of regions of Ukraine are determined. Recruitment and selection of indicators of financial innovation to ensure spatial development of the region - parameters that determine the innovative development of the region, the spatial development of the region, financial support region held. The level of opportunities in the region through appropriate integral index found. Standardization parameters that determine the financial and innovative capabilities of the region conducted.

Keywords: spatial development of the region, financial support in the region, innovative development of the region, financial environment, innovative environment, economic environment

У цілому, економічний простір не може бути повністю однорідним, а тому для нього завжди буде характерним рівень диференціації регіональних економічних просторів, що є природним явищем, яке вносить низку позитивних моментів у розвиток регіональних господарських систем, забезпечуючи їхній динамізм і своєрідну конкуренцію [1]. Аналіз стану просторового розвитку регіонів України на різних ієрархічних рівнях, характер та динаміка територіально-економічних процесів вказують на відсутність єдиної системи управління територіально-структурними процесами у регіонах нашої держави, цим зумовлюється актуалізація досліджень просторової організації економіки та її розвитку на національному та регіональному рівнях, значення якої до останнього часу применшувалося [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Над питаннями просторового розвитку регіону працювали такі вчені як Бавико О.Є. [2, 3, 4], Бистряков І.К. [5], Біла С.О. [6], Василенко В.М. [7], Пепа Т.В. [8], та ін. Поряд із вагомими напрацюваннями у даній сфері, варто розширити дане питання, дослідивши методику оцінки фінансово-інноваційного забезпечення просторового.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Необхідність використання можливостей просторового потенціалу в умовах розбудови постіндустріального суспільства, глобалізаційних впливів зумовлюють необхідність розробки методології оцінки фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону для аналізу відповідного рівня та пошуку шляхів нарощення.

Метою статті є з'ясування методології оцінки фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону, та провести відповідний аналіз показників.

Виклад основного матеріалу дослідження

Визначення регіонального економічного простору, на думку Бавико О.Є., необхідно здійснювати, спираючись на філософське категоріальне співвідношення «загальне-особливе». Розглядаючи «особливе» як категорію, яка відображає «загальне» у його реальному втіленні, тобто реалізоване «загальне». Таким чином, ми виходимо з необхідності проекції властивостей абстрактного економічного простору в його конкретні характеристики на регіональному рівні [4].

Одночасно необхідно зауважити на принциповій різниці між простором і регіоном, яка полягає у тому, що простір є результатом взаємодії економічних суб'єктів, а регіон як територіальна основа виступає однією з передумов єдності розташованих у його межах суб'єктів [2].

Постіндустріальний розвиток ґрунтується не стільки матеріальних, скільки на віртуальних ресурсах – інформації, інноваціях, інфраструктурі (комунікації) та інститутах постіндустріального суспільства. Економіка знань як складова частина постіндустріального розвитку спирається вже не на природні ресурси, а на людський капітал, і тому ставить перед регіональною політикою питання про формування середовища для відновлення й розвитку людських і природних ресурсів. Істотно зростає роль гуманітарного фактора в забезпеченні економічного росту. Прискореними темпами створюється інфраструктура, яка забезпечує екологізацію господарської діяльності, інформатизацію управлінських процесів і капіталізацію людських ресурсів [4].

Попередній підхід до території як до об'єкта індустріального освоєння та експлуатації, що був властивий індустріальній фазі розвитку вже не є ефективним. Регіональна політика усе більше трансформується у так званий просторовий розвиток [2].

Проблема консолідації економічного простору регіонів України стає дедалі гострішою як з економічних міркувань, так і з погляду політичного майбутнього держави. Міжрегіональна економічна інтеграція в цих умовах виступає ключовим чинником цілісності і безпеки соціально-економічної системи держави та її економічного суверенітету. З огляду на це регіональна політика має спрямовуватися на поглиблення єдності соціально-економічного простору держави та усунення перешкод для міжрегіонального співробітництва, стимулювання розвитку внутрішнього ринку та зниження рівня асиметрії розвитку регіонів [6].

Новий зміст сучасної регіональної політики полягає у залученні всіх регіонів до активних ринкових перетворень, розкриття здібностей громадян і підприємств з урахуванням територіальної специфіки. Суттєва регіональна диференціація розвитку регіонів формувалася в Україні протягом тривалого часу внаслідок сукупної дії основних груп чинників: природно-ресурсного, демографічного, науково-інтелектуального потенціалів, спеціалізації й територіальної структури господарства, розселення населення й рівня урбанізованості території, географічного й геополітичного розташування регіонів, їх інфраструктурного забезпечення [9].

Основними причинами загострення регіональної асиметрії, на думку Тульчинської С.О., стали: тривала соціально-економічна криза, яка виявила різний ступінь адаптованості окремих регіонів до нових економічних умов; невідповідність галузевої структури економіки регіонів сучасним тенденціям, внаслідок чого частина регіонів є аграрно-індустріальними і на фоні кризи агропромислового комплексу там спостерігаються низькі темпи економічного зростання; незавершеність правового оформлення механізму бюджетного регулювання, яке і до сьогодні не дає можливостей місцевим бюджетам сформулювати фінансові ресурси для розвитку територій; асиметричність регіонального розвитку українських регіонів внаслідок суперечностей між декларуванням інноваційного чинника на найвищих щаблях влади і реальною практикою, коли проголошений інноваційний шлях не став визначальним для економіки регіонів та України загалом. Таким чином, у реальному житті диференціація соціально-економічного розвитку постійно відтворюється на якісно новій основі [10].

Об'єктивною основою впорядкування економічного простору є його регіональність, яка виконує функцію структуризації та відображає дискретність простору у процесі районоутворення. Районоутворення – це об'єктивний процес формування і розвитку районів як інтегральних виробничо-територіальних систем (економічне районоутворення) або суспільно-територіальних систем (соціально-економічне районоутворення). В дійсності цей процес проходить незалежно від його пізнання. В районоутворенні відбиваються об'єктивні та суб'єктивні чинники формування і розвитку економічних, соціально-економічних або навіть соціальних районів [3].

Водночас для потреб вироблення стратегії модернізації регіонального економічного простору існує нагальна необхідність у виділенні критеріїв, які відбиватимуть стан та ступінь розвитку інформаційної економіки та мережових форм її організації. За таких умов в основу типології регіональних економічних просторів варто покласти наступні критерії:

- 1) економіко-географічне положення регіону в національному економічному просторі;
- 2) ступінь входження регіону в глобальний економічний простір;
- 3) характер взаємодії господарюючих суб'єктів у регіоні [11].

Запропонуємо власні теоретико-методичні підходи до аналізу фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону України. На першому етапі, підготовчому, повинно здійснюватись обґрунтування аналітичного дослідження. Воно має включати визначення мети, завдання, критеріїв оцінки фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону.

Метою аналітичного дослідження є аналіз та оцінка фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону. Об'єктом дослідження є просторовий розвиток регіону. Предметом аналітичного дослідження є з'ясування рівня фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону.

Основними завданнями, що постають перед нами у даній методиці є наступні:

- 1) підбір та відбір індикаторів фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону – показників, що визначатимуть інноваційний розвиток регіону, просторовий розвиток регіону, фінансове забезпечення регіону;
- 2) з'ясувати рівень використання можливостей регіону за допомогою відповідного інтегрального індексу.

На другому етапі, аналітичному, необхідно провести аналіз та оцінку передумов та результатів забезпечення фінансово-інноваційного забезпечення просторового регіону. Для цього необхідно представити показники, що характеризують рівень фінансових та інноваційних можливостей регіону в узагальнюючій формі – за допомогою відповідних індексів. Показники, що будуть застосовуватися для оцінки рівня використання фінансових та інноваційних можливостей (на другому етапі аналітичного дослідження), вибираються з офіційних статистичних даних Державної служби статистики України, профільних міністерств та відомств, науково-дослідних інститутів та інших об'єктів статистичної інформації.

При розрахунках також будуть розраховуватись стандартизовані індекси фінансових та інноваційних можливостей регіону – узагальнюючі показники, сформовані на основі стандартизації основних індикаторів фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону [12].

На третьому етапі, результуючому, розраховуємо інтегральний індекс фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону. На основі алгоритму знаходження індексу фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону проведемо формалізацію знаходження рівня фінансово-інноваційного забезпечення просторового

розвитку регіону. Просторовий розвиток регіону є складним системним станом регіону. Тому підхід при оцінці рівня фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону повинен враховувати основні положення системного аналізу.

Рівень фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону описуватиме індекс фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіонів України. Даний показник формується на основі певної множини індексів економічного розвитку регіону:

$$IFISDR_j = \left\{ I_{f,j} \mid f = \overline{1, n_j} \right\}, \quad (1)$$

де ICR_j – рівень конкурентоспроможності j -ого регіону (регіональної СЕЕ системи);

$I_{f,j}$ – множина f -их індексів економічного розвитку j -ого регіону;

n_j – кількість індексів економічного розвитку j -ого регіону;

j – загальна кількість регіонів, що досліджуються ($j = 1.25$).

Множина комплексних індексів фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону формується на основі множини стандартизованих індексів фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону:

$$I_{f,j} = \left\{ I_{x,j} \mid x = \overline{1, m_j} \right\}, \quad (2)$$

де $I_{x,j}$ – множина x -их стандартизованих індексів фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку j -ого регіону;

m_j – кількість стандартизованих індексів фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку j -ого регіону.

Кожен стандартизований індекс фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку формується на основі множини показників (фінансових та інноваційних можливостей регіону):

$$I_{x,j} = K_{fx,j}, \quad (3)$$

$$K_{fx,j} = \left\{ i_{fxk,j} \mid i = \overline{1, k_{fx,j}} \right\}, \quad (4)$$

де $K_{fx,j}$ – множина показників фінансово-інноваційного забезпечення просторового фінансових та інноваційних можливостей регіону) j -ого регіону;

$i_{fxk,j}$ – k -ий показник фінансово-економічних та інноваційних можливостей регіону j -ого регіону;

$k_{fx,j}$ – кількість показників фінансово-економічних та інноваційних можливостей регіону j -ого регіону.

Множина показників фінансово-економічних та інноваційних можливостей регіону складається з трьох взаємопов'язаних множин показників – множини показників фінансового середовища, множини показників інноваційного середовища та множини показників економічного середовища:

$$i_{fzk, j} = K_{fzkf, j} \cup K_{fzke, j} \cup K_{fzki, j}, \quad (5)$$

$$K_{fzkf, j} = \left\{ i_{fzkf, j} \mid i = \overline{1, r_{fzkf, j}} \right\}, \quad (6)$$

$$K_{fzke, j} = \left\{ i_{fzke, j} \mid i = \overline{1, r_{fzke, j}} \right\}, \quad (7)$$

$$K_{fzki, j} = \left\{ i_{fzki, j} \mid i = \overline{1, r_{fzki, j}} \right\}, \quad (8)$$

де $K_{fzkf, j}$ – множина показників фінансового середовища j -ого регіону;

$K_{fzke, j}$ – множина показників економічного середовища j -ого регіону;

$K_{fzki, j}$ – множина показників інноваційного середовища j -ого регіону;

$i_{fzkf, j}$ – r -ий показник фінансового середовища j -ого регіону;

$i_{fzke, j}$ – r -ий показник економічного середовища j -ого регіону;

$i_{fzki, j}$ – r -ий показник інноваційного середовища j -ого регіону;

$r_{fzkf, j}$ – кількість показників фінансового середовища j -ого регіону;

$r_{fzke, j}$ – кількість показників економічного середовища j -ого регіону;

$r_{fzki, j}$ – кількість показників інноваційного середовища j -ого регіону.

Розглянемо алгоритм знаходження індексу конкурентоспроможності більш детально:

1. Відбір показників, що характеризують фінансово-економічні та інноваційні можливості регіонів. До таких показників можна віднести: капітальні інвестиції за регіонами; індекс споживчих цін за регіонами (до грудня попереднього року); індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту (у цінах попереднього року); обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за регіонами; обсяг виконаних будівельних робіт за регіонами; індекс обсягу сільськогосподарського виробництва за регіонами; обсяг реалізованої інноваційної продукції; кількість підприємств, що впроваджували інноваційні види продукції.

2. Стандартизація показників. З огляду на те, що відібрані показники не є співвимірними, необхідно їх привести до стандартизованого вигляду. Математичне значення рівня конкурентоспроможності регіону, як і всі

ієрархічні складові його структурної системи, матимуть при цьому наступний набір умов:

$$IFISDR_j = \left\{ i_{fkkfei, j} \mid i_{fkkfei, j}^- \leq i_{fkkfei, j} \leq i_{fkkfei, j}^+ \right\}, \quad (9)$$

де $i_{fkkfei, j}^-$, $i_{fkkfei, j}^+$ – найменші та найбільші допустимі значення показників фінансово-економічних та інноваційних можливостей j -ого регіону відповідно;

$i_{fkkfei, j}$ – фактичне значення показників фінансово-економічних та інноваційних можливостей j -ого регіону.

Стандартизація показників фінансово-економічних та інноваційних можливостей передбачає приведення на основі варіаційного розмаху всіх показників до одного числового вимірника, що змінюється у межах [0; 1].

Кожен з показників, що характеризують фінансове середовище регіону, економічне середовище регіону та інноваційне середовище регіону повинен бути переведений у відповідний індекс показника (наприклад, обсяг капітальних інвестицій регіону повинен бути переведений в індекс капітальних інвестицій регіону). Загальна формула стандартизації показників наступна:

$$X_{ij}^{fei} = \frac{x_{ij}^{fei} - x_{min}^{fei}}{x_{max}^{fei} - x_{min}^{fei}}, \quad (10)$$

де X_{ij}^{fei} – стандартизований i -ий показник, що характеризує фінансове середовище регіону, економічне середовище регіону та інноваційне середовище j -ого регіону;

x_{ij}^{fei} – фактичне значення i -ого показника, що характеризує фінансове середовище регіону, економічне середовище регіону та інноваційне середовище j -ого регіону;

x_{min}^{fei} , x_{max}^{fei} – мінімальне значення i -ого показника, що характеризує фінансове середовище регіону, економічне середовище регіону та інноваційне середовище за сукупністю регіонів.

3. Кожен із запропонованих стандартизованих індексів, що характеризують фінансове середовище регіону, економічне середовище регіону та інноваційне середовище регіону, повинен враховувати всі показники, що максимально характеризують ті чи інші відносини чи явища, пов'язані із фінансово-інноваційним забезпеченням просторового розвитку регіону. Загальна формула для визначення індексу фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону наступна:

$$IFISDR_j = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m X_{ij}^{fei}, \quad (11)$$

де x_{ij}^{fei} – стандартизований i -ий показник, що характеризує фінансове середовище регіону, економічне середовище регіону та інноваційне середовище регіону j -ого регіону;

m – кількість стандартизованих показників, що фінансове середовище регіону, економічне середовище регіону та інноваційне середовище регіону j -ого регіону, $i=1...m$.

4. Групування регіонів за рівнем використання фінансово-економічних та інноваційних можливостей регіону. Групування передбачає виокремлення чотирьох груп регіонів: рівень фінансово-економічних та інноваційних можливостей високий; рівень фінансово-економічних та інноваційних можливостей середній; рівень фінансово-економічних та інноваційних можливостей нижче середнього; рівень фінансово-економічних та інноваційних можливостей низький.

Рівень фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону високий, якщо він

змінюється в межах від 0,75 до 1. Якщо рівень фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону коливається в межах від 0,5 до 0,75, то можна вважати, що досягнуто середнього рівня; якщо рівень фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону коливається в межах від 0,25 до 0,5, то можна вважати, що досягнуто нижче середнього рівня. Рівень фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону низький, якщо він змінюється в межах від 0 до 0,25.

Проведемо розрахунки показників на основі формули ф. (10), які дають змогу оцінити фінансово-економічні та інноваційні можливості регіонів України у 2014-2015 рр. А результати представимо у таблицях 1 та 2.

На основі стандартизованих показників у таблицях 1 та 2 та ф. (11) ми провели розрахунки інтегрального показника фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіонів України, а результати представили на рис. 1.

Таблиця 1. Стандартизація вхідних показників, що характеризують фінансове, економічне та інноваційне середовище регіонів у 2014 р.

Регіони України	Капітальні інвестиції за регіонами		Індекс споживчих цін за регіонами (до грудня попереднього року)		Індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту (у цінах попереднього року)		Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за регіонами		Обсяг виконаних будівельних робіт за регіонами		Обсяг реалізованої інноваційної продукції	
	Значення показника, млн. грн.	Стандартизоване значення показника	Значення показника, %	Стандартизоване значення показника	Значення показника, %	Стандартизоване значення показника	Значення показника, млн. грн.	Стандартизоване значення показника	Значення показника, млн. грн.	Стандартизоване значення показника	Значення показника, млн. грн.	Стандартизоване значення показника
Вінницька	5490,9	0,067	123,3	0,250	104,6	0,928	66750,1	0,034	1150,6	0,069	664,1	0,097
Волинська	3241,7	0,029	125,9	0,750	101,1	0,853	61422,6	0,031	640,2	0,021	316,6	0,043
Дніпропетровська	19396,2	0,302	125,7	0,712	95,1	0,726	476537,2	0,300	4883,4	0,421	1563,1	0,235
Донецька	12875,7	0,192	122,0	0,000	67,1	0,130	376131,9	0,235	4301,0	0,366	1018	0,151
Житомирська	2667,1	0,019	125,2	0,615	103,6	0,906	37689,4	0,015	564,1	0,014	255,2	0,034
Закарпатська	2524,4	0,016	125,7	0,712	102,8	0,889	34890,9	0,013	418,1	0,000	837,6	0,123
Запорізька	6658,1	0,086	125,7	0,712	100,4	0,838	138093,4	0,080	1268,7	0,080	1530	0,230
Івано-Франківська	6692,6	0,087	125,0	0,577	97,6	0,779	42461,0	0,018	976,9	0,053	883,2	0,130
Київська	18264,1	0,283	124,7	0,519	99,4	0,817	258703,6	0,158	2234,7	0,171	897,4	0,133
Кіровоградська	2990	0,024	124,4	0,462	100,6	0,843	56492,6	0,027	501,7	0,008	504,4	0,072
Луганська	5116,3	0,060	125,2	0,615	61,0	0,000	45796,5	0,020	818,8	0,038	38	0,000
Львівська	8880	0,124	126,7	0,904	100,9	0,849	149707,9	0,088	2397,9	0,186	731,9	0,107
Миколаївська	3582,8	0,034	124,9	0,558	98,4	0,796	63784,1	0,032	989,4	0,054	363,8	0,050
Одеська	8451,4	0,117	127,2	1,000	98,3	0,794	156750,5	0,092	4396,2	0,375	698,7	0,102
Полтавська	8561	0,119	123,8	0,346	96,0	0,745	131921,1	0,076	3915,3	0,329	6519,5	1,000
Рівненська	2560,8	0,017	127,0	0,962	102,6	0,885	37708,6	0,015	1599,1	0,111	134,6	0,015
Сумська	2705	0,020	124,7	0,519	100,4	0,838	40134,6	0,017	780,7	0,034	2610,7	0,397
Тернопільська	2433,1	0,015	125,4	0,654	108,0	1,000	60982,1	0,030	782,0	0,034	133,4	0,015
Харківська	7567,6	0,102	125,3	0,635	97,9	0,785	175367,5	0,104	3846,6	0,323	2609,8	0,397
Херсонська	1917,8	0,006	124,1	0,404	99,7	0,823	32064,0	0,011	442,1	0,002	657,8	0,096
Хмельницька	3811,2	0,038	123,7	0,327	102,3	0,879	42348,7	0,018	964,4	0,051	162,8	0,019
Черкаська	3005,4	0,025	124,2	0,423	98,9	0,806	73823,3	0,039	685,8	0,025	556,3	0,080
Чернівецька	1550,2	0,000	123,5	0,288	98,3	0,794	14375,4	0,000	822,7	0,038	81,7	0,007
Чернігівська	2431,1	0,015	126,7	0,904	100,5	0,840	40697,3	0,017	694,0	0,026	151,7	0,018
м. Київ	60687,2	1,000	125,8	0,731	96,1	0,747	1556025,6	1,000	11034,3	1,000	1748,6	0,264

Джерело: Власна розробка авторів

Таблиця 2. Стандартизація вхідних показників, що характеризують фінансове, економічне та інноваційне середовище регіонів у 2015 р.

Регіони України	Капітальні інвестиції за регіонами		Індекс споживчих цін за регіонами (до грудня попереднього року)		Індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту (у цінах попереднього року)		Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств за регіонами		Обсяг виконаних будівельних робіт за регіонами		Обсяг реалізованої інноваційної продукції	
	Значення показника, млн. грн.	Стандартизоване значення показника	Значення показника, %	Стандартизоване значення показника	Значення показника, %	Стандартизоване значення показника	Значення показника, млн. грн.	Стандартизоване значення показника	Значення показника, млн. грн.	Стандартизоване значення показника	Значення показника, млн. грн.	Стандартизоване значення показника
Вінницька	6989,9	0,066	138,8	0,024	95,1	0,899	95362,8	0,042	1537,8	0,087	192,4	0,028
Волинська	5527,1	0,047	143,3	0,566	93,5	0,861	82815,5	0,036	1089,3	0,048	383,6	0,070
Дніпропетровська	24330,6	0,287	142,6	0,482	89,4	0,765	577231,7	0,307	5745,6	0,452	1145,5	0,238
Донецька	6640,7	0,061	146,9	1,000	56,9	0,000	297713,3	0,154	2340,2	0,157	4591,8	1,000
Житомирська	3755	0,025	143,7	0,614	95,4	0,906	46871,6	0,016	640,4	0,009	372,3	0,067
Закарпатська	3634,8	0,023	144,0	0,651	89,2	0,760	38892,7	0,011	620,5	0,008	583,2	0,114
Запорізька	7123,3	0,068	142,1	0,422	95,2	0,901	181365,2	0,090	1595,2	0,092	3162,3	0,684
Івано-Франківська	9285	0,095	143,4	0,578	93,4	0,859	52717,0	0,019	1324,5	0,069	242	0,039
Київська	22936,1	0,269	144,3	0,687	95,9	0,918	315619,1	0,163	2875,3	0,203	618,8	0,122
Кіровоградська	3800,4	0,025	141,3	0,325	92,1	0,828	64244,5	0,025	674,4	0,012	354,7	0,064
Луганська	1826,5	0,000	138,8	0,024	64,3	0,174	32297,0	0,008	544,4	0,001	373,2	0,068
Львівська	11845,4	0,128	143,5	0,590	94,2	0,878	179232,4	0,089	3669,2	0,272	1193,9	0,249
Миколаївська	5761,5	0,050	144,6	0,723	95,0	0,896	95876,9	0,043	1558,7	0,089	71,2	0,001
Одеська	8408,7	0,084	144,9	0,759	92,2	0,831	205688,5	0,103	4554,5	0,348	544,4	0,105
Полтавська	7606,1	0,074	145,0	0,771	95,5	0,908	181567,7	0,090	4249,3	0,322	1938,5	0,414
Рівненська	4176,9	0,030	144,9	0,759	94,2	0,878	42192,7	0,013	1332,0	0,069	67,3	0,000
Сумська	3508,8	0,021	145,5	0,831	99,4	1,000	60186,5	0,023	881,2	0,030	1751,9	0,372
Тернопільська	3536,5	0,022	145,1	0,783	91,6	0,816	72508,1	0,030	946,6	0,036	249,3	0,040
Харківська	10520,5	0,111	144,2	0,675	92,8	0,845	227559,5	0,115	5054,5	0,392	2742,4	0,591
Херсонська	2926,5	0,014	145,8	0,867	99,0	0,991	44541,4	0,015	532,7	0,000	175,4	0,024
Хмельницька	6523,9	0,060	142,5	0,470	92,5	0,838	57221,6	0,022	1336,2	0,070	127,1	0,013
Черкаська	4196,2	0,030	143,8	0,627	95,9	0,918	103931,1	0,047	825,0	0,025	289,7	0,049
Чернівецька	2607,8	0,010	142,0	0,410	94,1	0,875	17979,7	0,000	941,3	0,035	100	0,007
Чернігівська	3469,3	0,021	145,6	0,843	92,4	0,835	59919,6	0,023	573,0	0,003	95,9	0,006
м. Київ	80216,8	1,000	138,6	0,000	93,5	0,861	1839813,9	1,000	12073,2	1,000	1683,3	0,357

Джерело: Власна розробка авторів

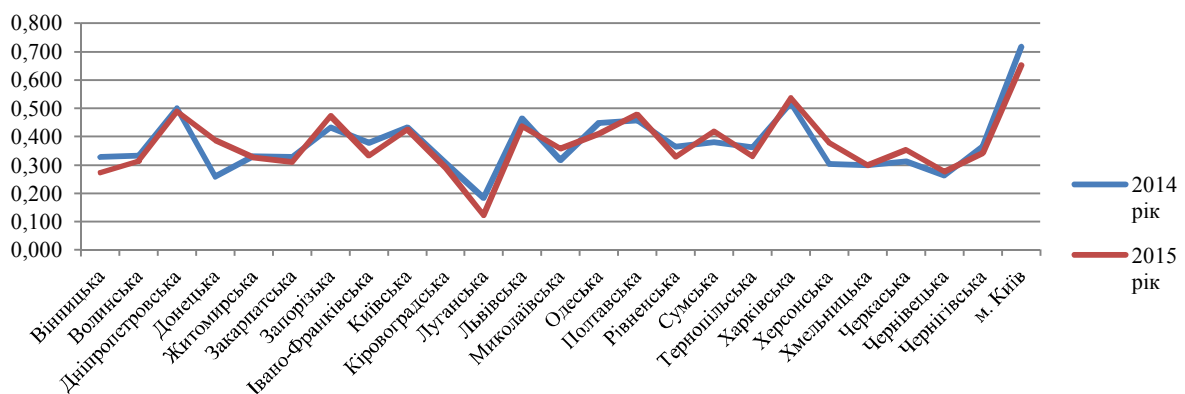

Рис. 1. Індекс фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіонів України у 2014-2015 рр.

Джерело: Власна розробка автора

Отже, можна стверджувати, що третьої групи потрапили 22 регіони, до першої групи (з найвищими показниками і відповідно найвищим рівнем) не потрапив жоден регіон, до другої (середній рівень показника) – м. Київ та Харківська область, до четвертої (найнижчий рівень показника) –

Луганська область. На сучасний стан фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіонів впродовж останніх двох років вплинули важка економічна ситуація, військова операція у Луганській та Донецькій областях, а також окупація АР Крим.

Висновки

Запропонована методологія дозволить зрозуміти взаємозв'язок основи фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіону.

Також за допомогою даної методики можна проводити групування регіонів України за рівнем використання фінансово-економічних та інноваційних можливостей.

Abstract

Analysis of the spatial development of regions of Ukraine at different hierarchical levels, the nature and dynamics of territorial and economic processes indicate the lack of a unified system of territorial and structural processes in the regions of our country, this research update predetermined spatial organization of the economy and its development at the national and regional levels.

The need for use of space capacity in conditions of post-industrial society, globalization effects necessitate the development of methodology for assessing the financial and providing innovative spatial development of the region to analyze the appropriate level and find ways increasing. The article aims to clarify the methodology for assessing the financial and providing innovative spatial development of the region, and to conduct an appropriate analysis indicators.

The analysis of financial indicators providing innovative spatial development of the region - parameters that determine the innovative development of the region, the spatial development of the region, financial support in the region. It was found the level of use of the region through appropriate integrated index.

In the second phase, analytical, analysis and evaluation conditions and results to ensure financial and providing innovative spatial region. It is necessary to present the indicators characterizing the level of financial and innovation opportunities in the region in summarizing form - using appropriate indexes. The indicators used to assess the level of financial and innovative capabilities (at the second stage of the analytical study), chosen from the official statistics of the State Statistics Service of Ukraine, ministries and departments, research institutes and other objects of statistical information. In calculating indices and standardized financial and innovation opportunities in the region – generalizations that are made on the basis of standardization of basic financial indicators providing innovative spatial development of the region were calculated.

In the third stage, resulting, integral index of financial provision of innovative spatial development of the region was calculated. Based on the algorithm of the index of financial innovation to ensure spatial development of the region hold the formalization of the level of financial provision of innovative spatial development. The spatial development of the region is a complex system as the region.

A grouping of regions involved isolating groups of four regions: the level of financial and economic capabilities and innovative high; the level of financial and economic capabilities and innovative medium; the level of financial, economic and innovative features below average; the level of financial and economic capabilities and innovative low.

JEL Classification: B4, G23, O31, R12.

Список літератури:

1. Матвієнко Р.О. Регіональні проблеми розвитку продуктивних сил України / Матвієнко Р.О. // Економіка і регіон: науковий вісник Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка. – 2010. – №4. – С. 30-33.
2. Бавико О.Є. Архітектура сучасного регіонального економічного простору / Бавико О.Є. // Економіка та держава. – 2012. – № 7. – С. 18-21.
3. Бавико О.Є. Типологія просторового розвитку регіонів в умовах формування мережевої економіки / Бавико О.Є. // Економіка та держава. – 2012. – № 10. – С. 16-19.
4. Бавико О.Є. Трансформація регіонального економічного простору в умовах формування мережевої економіки / Бавико О.Є. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.8. – С. 156-161.
5. Бистряков І.К. Економічний простір: аспекти методологічного визначення / І.К. Бистряков. – К.: РВПС України, 2006. – 256 с.
6. Біла С.О. Консолідація економічного простору регіонів – основа зміцнення економічного суверенітету України / Біла С.О., Шевченко О.В., Жук В.І., Кушнір М.О., Валушко І.В. // Стратегічні пріоритети. – 2011. – №2 (19). – С. 98-109.
7. Василенко В.Н. Архитектура регионального пространства: монография / В.Н. Василенко. – Донецк: ЮгоВосток. Лтд, 2006. – 311 с.
8. Пепа Т.В. Регіональні проблеми трансформації економічного простору України: теорія, методологія, практика: дис. доктора ек. наук: 08.10.01 / Пепа Т.В. – К., 2006. – 410 с.
9. Заблудська І.В. Регіональна промислова політика: питання теорії та практики: Монографія. – Луганськ: СЛУ ім. В. Даля, 2007. – 344 с.

10. Тульчинська С.О. Концепція інноваційного розвитку регіонів на основі регіональних переваг / Тульчинська С.О. // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №9 (135). – С. 138-142.
11. Долішній М.І. Соціально-економічне районування України / М.І. Долішній, М.М. Паламарчук, О.М. Паламарчук, Л.Т. Шевчук. – Львів, 1997. – 50 с.
12. Поліщук В.Г. Теоретико-методологічні аспекти фінансового стимулювання сталого розвитку АПК на регіональному рівні / Поліщук В.Г., Остапук І.М. // Економічний форум. – №3. – 2011. – С. 346-356.

References:

1. Matviyenko, R.O. (2010). Rehionalni problemy rozvytku produktyvnykh syl Ukrayiny [Regional problems of development of the productive forces of Ukraine]. *Ekonomika i rehion: naukovyy visnyk Poltavskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu im. YU. Kondratyuka*, Vol. 4, 30-33. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Eir/2010_4/30-33.Pdf.
2. Bavyko, O.Ye. (2012). Arkhitektonika suchasnoho rehionalnoho ekonomichnoho prostoru [Architectonics of modern regional economic space]. *Ekonomika ta derzhava*, Vol. 7, 18-21. Retrieved from http://www.economy.in.ua/pdf/7_2012/7.pdf.
3. Bavyko, O.Ye. (2012). Typolohiya prostorovoho rozvytku rehioniv v umovakh formuvannya merezhevoyi ekonomiky [Typology of spatial development regions in the emerging network economy]. *Ekonomika ta derzhava*, Vol. 10, 16-19. Retrieved from http://www.economy.in.ua/pdf/10_2012/6.pdf.
4. Bavyko, O.Ye. (2012). Transformatsiya rehionalnoho ekonomichnoho prostoru v umovakh formuvannya merezhevoyi ekonomiky [The transformation of the regional economic space in the emerging network economy]. *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny*, Vol. 22.8, 156-161. Retrieved from http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2012/22_08/156_Baw.pdf.
5. Bystryakov. I.K. (2006). Ekonomichnyy prostir: aspekty metodolohichnoho vyznachennya [Economic Space: Methodological aspects of determination]. K.: RVPS Ukrayiny.
6. Bila, S.O., Shevchenko, O.V., Zhuk, V.I., Kushnir, M.O., and Valyushko, I.V. (2011). Konsolidatsiya ekonomichnoho prostoru rehioniv – osnova zmitsnennya ekonomichnoho suverenitetu Ukrayiny [The consolidation of regional economic space – the basis of strengthening the economic sovereignty of Ukraine]. *Stratichni priorytety*, Vol. 2(19), 98-109. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/sp/2011_2/098-109.pdf.
7. Vasylenko, V.N. (2006). Arkhitektura rehyonalnoho prostranstva [The architecture of regional space]. Donetsk: YuhoVostok. Ltd.
8. Pepa, T.V. (2006). Rehionalni problemy transformatsiyi ekonomichnoho prostoru Ukrayiny: teoriya, metodolohiya, praktyka [Regional problems of transformation of economic space of Ukraine: theory, methodology, practice]. K.
9. Zablodska, I.V. (2007). Rehionalna promyslova polityka: pytannya teorii ta praktyky [Regional industrial policy: Theory and Practice]. – Luhansk: SNU im. V. Dala.
10. Tulchynska, S.O. (2012). Kontseptsiya innovatsiynoho rozvytku rehioniv na osnovi rehionalnykh perevah [The concept of innovation development of regions based on regional preferences]. *Aktualni problemy ekonomiky*, Vol. 9 (135), 138-142. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2012_9_18.
11. Dolishniy, M.I., Palamarchuk, M.M., Palamarchuk, O.M., and Shevchuk, L.T. (1997). Sotsialno-ekonomichne rayonuvannya Ukrayiny [Socio-economic zoning of Ukraine]. Lviv.
12. Polishchuk, V.H., and Ostapuk, I.M. (2011). Teoretyko-metodolohichni aspekty finansovoho stymulyuvannya staloho rozvytku APK na rehionalnomu rivni [Theoretical aspects of financial incentives for sustainable agricultural development at regional level]. *Ekonomichnyy forum*, Vol. 3, 346-356. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/ekfor/2011_3/48.pdf.

Надано до редакційної колегії 19.04.2016

Барський Юрій Миколайович / Yuriy M. Barskiy

Поліщук Вадим Григорович / Vadym G. Polishchuk
bum_1974@ukr.net

Посилання на статтю / Reference a Journal Article:

Теоретико-прикладні основи фінансово-інноваційного забезпечення просторового розвитку регіонів України [Електронний ресурс] / Ю. М. Барський, В. Г. Поліщук // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2016. – № 3 (25). – С. 14-21. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n3.html>